

RORG-samarbeidet
Storgt 11, 0155 Oslo
judith@rorg.no

Oslo, 15/10-2015

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Høringsinnspill til NOU 2015:8 Fremtidens skole i et globalt perspektiv

Først og fremst vil vi gjerne rose *Ludvigsenutvalgets* utredning for å se *Fremtidens skole* i et globalt perspektiv. Vi vil også takke for muligheten til å komme med innspill, og ønsker utredningen velkommen i sin helhet. Vi håper *Kunnskapsdepartementet* vil legge til rette for gode prosesser for implementering der eierskapet utvikles innenfra hos elever, lærere og skoleeiere selv.

RORG-samarbeidet er et samarbeid blant 45 frivillige organisasjoner, som med formål forankret i Stortinget og med støtte fra Norad, er pådrivere for økt kunnskap og forståelse om globale miljø- og utviklingsspørsmål i Norge.

Våre innspill er på et overordnet nivå og avgrenset til følgende områder: I hvilken grad sees *Fremtidens skole* i et globalt og bærekraftig perspektiv? FN har nylig vedtatt nye universelle bærekraftsmål. Disse målene skal være universelle og visjonen er å oppnå en bærekraftig utvikling globalt innen 2030. Et av delmålene omhandler *utdanning for bærekraftig utvikling*. I takt med økt global integrasjon, kan målene få innvirkning på både det norske og det internasjonale samfunnet fremover. Vi har vurdert utredningen med utgangspunkt i følgende spørsmål:

- Hva vil fremtidens borgere trenge å lære for å kunne finne løsninger på globale hovedutfordringer?
- Hva slags kunnskaper, holdninger, ferdigheter og kompetanser vil fremtidige generasjoner trenge for at de skal kunne etterlate seg en verden som er mere *bærekraftig* både sosialt, miljømessig og økonomisk enn det vi har i dag?
- I hvilken grad vil Kunnskapsdepartementet se *Fremtidens skole* i sammenheng med FN's nye bærekraftsmål? I lys av dette er *utdanning for bærekraftig utvikling* essensielt.

Utdanning for bærekraftig utvikling

Vi vil understreke at det er svært positivt at utvalget har vektlagt *bærekraftig utvikling* som en av tre flerfaglige temaer. Dette er i tråd med FNs nye bærekraftsmål generelt, og FNs delmål 4.7 spesielt:

“by 2030 ensure all learners acquire knowledge and skills needed to promote sustainable development, including among others through education for sustainable development and sustainable lifestyles, human rights, gender equality, promotion of a culture of peace and non-violence, global citizenship, and appreciation of cultural diversity and of culture’s contribution to sustainable development”(UN.2015)

Det er verdt å merke seg at i henhold til OECD hviler bærekraftig utvikling på tre grunnpilarer: Samfunn, økonomi og miljø. Kjernen i bærekraftig utvikling er nødvendigheten av at alle tre grunnpilarene behandles samtidig.

“Det finnes en innbyrdes vekselvirkning mellom økonomiske, samfunnsmessige og miljømessige sider ved enhver handling. Tar man ikke hensyn til alle tre sider, vil ikke resultatet være bærekraftig” (OECD 2008).

Sosiale og økonomiske forhold i bærekraftig utvikling bør derfor styrkes, for å kunne sees i en helhetlig sammenheng med miljø og klima.

Dekningen av utdanning for bærekraftig utvikling i Ludvigsenutvalgets NOU har et eget kapittel 3.2.3 (s. 49-50.) I NOUen er vårt inntrykk at klima og miljø vektlegges i større grad enn det som gjelder økonomi og samfunn. Kapittel 3.2.3 har for eksempel overskriften "Bærekraftig utvikling, klima og miljø". Tittelen her blir misvisende i forhold til hvordan begrepene brukes internasjonalt. Begrepsbruken i overskriften bør derfor endres til **bærekraftig utvikling** som reflekterer alle de tre pilarene (og ikke "Bærekraftig utvikling, klima og miljø").

I Kunnskapsdepartementet finnes allerede strategien *Kunnskap for en felles framtid 2012-2015*, som omhandler utdanning for bærekraftig utvikling. I *Kunnskap for en felles framtid 2012-2015*, ble det erkjent at man i for liten grad hadde greid å legge til rette for å se klima/ miljø i sammenheng med samfunn og utvikling. En av grunnene var at det hadde blitt lagt for stor vekt på Naturfagets rolle. I denne strukturen hadde Naturfagsenteret ansvaret for implementering av utdanning for bærekraftig utvikling. Elevene fikk god kjennskap til mangfoldet som finnes i naturen lokalt, samt detaljert kunnskap om artsmangfold, men temaer som global ulikhet i levekår, fattigdom, skjev ressursfordeling, ikke-voldelig samhandling, respekt for menneskerettigheter, likeverd og fred manglet.

Bærekraftig utvikling handler om å se alle disse elementene i sammenheng med klima og miljø, og å kunne se hvordan de ulike nivåene henger sammen: individuelt, lokalt, nasjonalt og globalt.

Den reviderte nasjonale strategien for utdanning for bærekraftig utvikling skulle ha som mål å bidra til å rette opp dette, og følgende konklusjoner ble foretatt:

«Opplæringen i Norge har lagt vekt på miljødimensjonen i opplæringen og i mindre grad integrert

den globale utviklingsdimensjonen. Det er derfor et mål å fornye satsing på utdanning for bærekraftig utvikling.» (KD. Kunnskap for en felles framtid 2012-2015).

I Kunnskap for en felles framtid 2012-2015, står det at nasjonale utdanningsmyndigheter skal sørge for at temaet er integrert i nasjonale læreplaner og gjennomsyre alle fag og alle trinn. Vi mener at dette ikke er tilfelle i dag. Utdanning for bærekraftig utdanning er i dag reflektert i den generelle del av læreplanen, samt i formålsparagrafen, men verken i de konkrete kompetansemålene, lærebøker eller i lærerutdanningenes retningslinjer.

Det er derfor gode signaler at det i forbindelse med Ludvigsenutvalgets NOU nå legges opp til revidering av både læreplaner og retningslinjer for lærerutdanningen. Vi håper Kunnskapsdepartementet legger opp til gode prosesser der eierskapet vil skapes hos elever, lærere og skoleeiere selv.

Dekningen av sentrale trekk ved samfunnsendringen: Er det globale perspektivet tydelig nok? (kapittel 2.2.2)

Globale hovedutfordringer er beskrevet i et eget kapittel i delutredningen (2014), som vi skulle ønske også hadde fått like stor vektlegging i hovedutredningen. Ett av de trekkene utredningen peker på ved samfunnsutviklingen er globalisering, sett i lys av økt individualisering. Det er positivt at utredningen peker på hvordan verden påvirker Norge, men vi trenger også økt forståelse av hvordan Norge, og andre rike land påvirker verden. Hvilke konsekvenser får våre levekår, forbruksmønster, internasjonal arbeidsdeling, produksjonsmønster og handlinger for mennesker i andre land? Norge i verden er ikke minst også et viktig perspektiv å ha i forhold til det flerfaglige temaet *Det flerkulturelle samfunnet*. Migrasjon bør forstås i lys av komplekse globale årsaker, og elever trenger økt kritisk perspektiv på Norges dobbeltrolle (for eksempel i forhold til Norge som fredsnasjon og våpeneksportør).

I 2012 og 2014 lanserte LNU (Landsorganisasjonen for norske barne - og ungdomsorganisasjoner) en undersøkelse av kunnskap om Nord-Sør spørsmål hos ungdom i Norge. Undersøkelsen viste at ungdom har mye faktakunnskap om verden, men mangler en helhetlig forståelse av globale maktstrukturer, grunnleggende årsaker til fattigdom og sammenhengen mellom manglende utvikling i Sør og vår rikdom i Nord. Et utvalg av ungdom ble bedt om å rangere årsaker til fattigdom. Det undersøkelsen viser er at de hovedsakelig fokuserte på årsaker knyttet til forhold internt i fattige land, og at ungdom i Norge mangler kunnskap om hvordan politikk utformet i Nord (og Norge) påvirker muligheten for utvikling i fattige land.

<http://www.lnu.no/sitefiles/1/dokumenter/rapporter/2012/Rapport-LNUstudie-NordSor.pdf>

Dette understreker viktigheten av å forsterke den sosiale pilaren i utdanning for bærekraftig utvikling. Vi tror forøvrig at ved å få inn bærekraftig utvikling som et av tre flerfaglige temaer, på tvers av fag, så vil elevene i større grad kunne få en mer helhetlig forståelse av verden.

Øvrige konkrete innspill

- Det er positivt at bærekraftig utvikling og globalt perspektiv er integrert i utredningen. I tråd med samfunnsutviklingen bør begge perspektivene styrkes gjennomgående og reflekteres bedre i hele utredningen.
- Vi håper Kunnskapsdepartementet vil legge til rette for at elever, lærere og skoleeiere selv får eierskap til disse sentrale begrepene gjennom gode prosesser.
- Spesielt for kapittel 2.2.2 *Sentrale trekk ved samfunnsutviklingen* og 3.2.3 *Det flerkulturelle samfunn*: Det er positivt at utredningen peker på hvordan verden påvirker Norge, men vi trenger også økt forståelse av hvordan Norge påvirker verden.
- Bærekraftig utvikling, sett i et globalt perspektiv, bør reflekteres bedre i hele utredningen. Her må også samfunnsutviklingen ses på alle geografiske nivåer; lokalt, nasjonalt og globalt – og sammenhengen mellom disse. Sosiale og økonomiske forhold i analysen av bærekraftig utvikling bør styrkes, for å kunne sees i en helhetlig sammenheng med miljø/klima.
- Vi støtter valg av de tre flerfaglige temaene (kap. 3.2.3), men alle tre må styrkes og vektlegges på lik linje med de fire kompetanseområdene. Alle de tre flerfaglige temaene er viktige å se i et globalt og bærekraftig perspektiv, både på individ og samfunnsnivå – lokalt, nasjonalt og globalt.

Vi håper at Kunnskapsdepartementet vil finne våre innspill nyttig, og ta gjerne kontakt hvis det er noe dere lurer på.

For RORG-samarbeidet

Med vennlig hilsen Judith Klein

Judith Klein
Fung. daglig leder
RORG-samarbeidet
Storgt. 11, 0155 Oslo
Tlf: 92 28 69 73
E-post: judith@rorg.no
Web: rorg.no